

นโยบายสาธารณะด้านการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน:
การขับเคลื่อนเป้าหมาย SDG สู่การปฏิบัติ
Public Education Policy for Sustainable Development:
Implementing the SDG Goals in Practice.

นิสาชล ฉัตรทอง¹

Nisachon Chatthong¹

Received: July 26,2024 Revised: December 12,2024 Accepted: December 13,2024

บทคัดย่อ

การขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDG) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ที่กำหนดโดยองค์การสหประชาชาติในปี พ.ศ. 2558 เป็นกรอบแนวทางเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยมีเป้าหมายรวม 17 เป้าหมาย อาทิ การจัดการความยากจน การจัดการน้ำอย่างยั่งยืน และการศึกษาอย่างมีคุณภาพ การขับเคลื่อนเพื่อบรรลุเป้าหมายเหล่านี้ มีแนวทางการดำเนินการเพื่อให้เป้าหมาย SDG 4 การศึกษาที่มีคุณภาพบรรลุผลสำเร็จ ประกอบด้วย 1) แนวคิดนโยบายสาธารณะด้านการศึกษา 2) หลักการและแนวคิดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน 3) การขับเคลื่อนเป้าหมาย SDG ด้านการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และ 4) การขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนตามเป้าหมายการศึกษาที่มีคุณภาพ ด้วยการบูรณาการนโยบายสาธารณะด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติ ซึ่งจากแนวการดำเนินการ พบว่า 1) มีเป้าหมายเพื่อสร้างหลักประกัน 5 ประการ และเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำทางเพศด้านการศึกษา และสร้างหลักประกันว่ากลุ่มที่เปราะบางซึ่งรวมถึงผู้พิการ ชนพื้นเมือง และเด็ก เข้าถึงการศึกษาและการฝึกอาชีพทุกระดับอย่างเท่าเทียม ภายในปี พ.ศ. 2573 2) มีนโยบายสาธารณะด้านการศึกษาที่สอดคล้องกับเป้าหมาย SDG 4 การศึกษาที่มีคุณภาพ ได้แก่โครงการเรียนฟรี 12 ปี ที่เน้นการลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการศึกษา หรือแผนการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพครูที่มุ่งพัฒนาครูให้ทันสมัยและสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย 3) การขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนตามเป้าหมายการศึกษาที่มีคุณภาพ ด้วยการบูรณาการนโยบายสาธารณะด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ ระบุปัญหา กำหนดนโยบายสาธารณะด้านการศึกษา เชื่อมโยงเป้าหมาย SDG 4 การศึกษาที่มีคุณภาพ 4) กำหนดตัวชี้วัดในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 5) กำหนดแนวทางการดำเนินงานสู่การปฏิบัติ และ 6) กำหนดผู้รับผิดชอบทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ

¹ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

¹ Faculty of Humanities and Social Sciences, Bansomdejchaopraya Rachabhat University

¹ Corresponding author.Email: nisachon.diwwy@hotmail.com

คำสำคัญ: นโยบายสาธารณะ, การศึกษา, การพัฒนาที่ยั่งยืน, เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน, การศึกษาที่มีคุณภาพ

Abstract

The Sustainable Development Goals (SDGs), introduced by the United Nations in 2015, provide a comprehensive framework for promoting sustainable development that integrates economic, social, and environmental dimensions. Among the 17 goals, SDG 4 focuses on ensuring inclusive and equitable quality education. Achieving this goal requires strategic actions, including the formulation of public policies, the adoption of education for sustainable development principles, and the integration of policies into practical implementation. Efforts to advance SDG 4 aim to reduce disparities in access to education, particularly for vulnerable groups such as persons with disabilities, indigenous people, and children, ensuring equal opportunities at all levels by 2030. Public education policies, such as the 12-year Free Education Program, emphasize reducing inequality and enhancing the quality of education through teacher development and safe learning environments. The operational framework for implementing SDG 4 consists of six steps: identifying challenges, establishing public policies, aligning them with the SDG 4 targets, setting measurable indicators, formulating actionable strategies, and assigning clear responsibilities at both the policy and operational levels. This integrated approach underscores the importance of inclusive education as a cornerstone of sustainable development, aiming to leave no one behind while fostering equity and quality in education systems.

Keywords: Public policy, education, sustainable development, Sustainable Development Goals, Quality Education

บทนำ

องค์การยูเนสโก (UNESCO) ให้ความสำคัญกับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Education for Sustainable Development: ESD) ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) โดยเฉพาะเป้าหมายที่ 4 (SDG 4) ที่มุ่งเน้นการสร้างหลักประกันว่าทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม และส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (UNESCO, 2022) เพราะการศึกษาเป็นมากกว่าสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ และเป็นเครื่องมือสำคัญที่สร้างโอกาส เสริมศักยภาพ และขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติของสังคม และเป็นปัจจัยที่ช่วยลดความไม่เท่าเทียมทางสังคมและเสริมสร้างความเข้มแข็งในชุมชนให้แก่ภาค ภาครัฐบาล ภาคธุรกิจ หรือภาคประชาสังคม ดังนั้นแผนหรือแนวทางที่ภาครัฐกำหนดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหา ตอบสนองความต้องการของสังคม หรือสร้างประโยชน์เพื่อส่วนรวม จึงเรียกว่านโยบายสาธารณะ นโยบายนี้มักเกี่ยวข้องกับการจัดสรรทรัพยากรและการกำกับดูแลในหลากหลายมิติ เช่น เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการศึกษา

ด้านการศึกษานโยบายสาธารณะมีบทบาทสำคัญในการกำหนดเป้าหมาย ทิศทาง และการจัดการทรัพยากรเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ เช่น การออกกฎหมายว่าด้วยการศึกษาภาคบังคับ การสนับสนุนงบประมาณสำหรับการศึกษา หรือการสร้างหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม นโยบายเหล่านี้ช่วยสร้างความเท่าเทียม เพิ่มโอกาสทางการศึกษา และสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ ทำให้การพัฒนาโยบายสาธารณะด้านการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนมีความสำคัญมากขึ้นในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะในช่วงที่โลกเผชิญกับวิกฤตการณ์หลายด้าน เช่น การแพร่ระบาดของ COVID - 19 ที่ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาอย่างรุนแรง (Global Education Monitoring Report, 2021) รวมทั้งการปิดโรงเรียนและการเรียนการสอนออนไลน์ทำให้เกิดความท้าทายใหม่ๆ ในการเข้าถึงการศึกษา ซึ่งได้เน้นย้ำถึงความจำเป็นในการปรับตัวของระบบการศึกษาต่อสถานการณ์ที่ไม่คาดคิด นักวิชาการหลายท่าน เช่น Reimers & Schleicher (2020) ระบุว่า ความสามารถในการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวของระบบการศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญในการรับมือกับวิกฤตการณ์ และช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานในอนาคต นอกจากนี้ องค์การยูเนสโก (UNESCO) เผยให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมในระบบการศึกษา โดยเฉพาะในกลุ่มผู้เรียนที่มีทรัพยากรจำกัดหรืออยู่ในพื้นที่ห่างไกล ซึ่งมีข้อจำกัดในการเข้าถึงเทคโนโลยีและการศึกษาออนไลน์ (UNESCO, 2020) การลดช่องว่างทางการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องให้ความสนใจและวางแผนในการพัฒนานโยบายที่ตอบสนองต่อความต้องการที่แตกต่างกันของผู้เรียนในแต่ละบริบท นอกจากนี้ ยังมีความสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งในระบบการศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนในการเผชิญกับความท้าทายในอนาคต ซึ่งต้องอาศัยการร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ ทั้งรัฐบาล ภาคเอกชน และองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร ในการพัฒนานโยบายการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน การลงทุนในด้านการศึกษาไม่เพียงแต่ช่วยพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน แต่ยังมีส่วนสำคัญในการสร้างสังคมที่เข้มแข็งและสามารถฟื้นฟูจากวิกฤตการณ์ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดทำนโยบายสาธารณะที่ตอบสนองต่อความต้องการของการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างแท้จริง จำเป็นต้องเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ซึ่งเป็นกรอบนโยบายหลักที่ประเทศไทยใช้ในการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยในแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการสร้างความเท่าเทียมทางการศึกษา ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศให้เติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2018) ที่มุ่งเน้นการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการพัฒนาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งหมดนี้ล้วนมีผลต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) ซึ่งเป็นกรอบนโยบายในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย โดยแผนดังกล่าวได้เน้นให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจโลกในยุคดิจิทัลและเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2022) หนึ่งในหลักการสำคัญที่ทั้งแผนยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติให้การสนับสนุน คือ การพัฒนากำลังคนที่มีทักษะสูง โดยเฉพาะในด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรม 4.0 รวมถึงการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์ นโยบายด้านการศึกษานี้ไม่เพียงแต่ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากร แต่ยังเป็นการสร้างฐานรากสำหรับการเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาวอีกด้วย (Chisholm & Leyendecker, 2019)

การสร้างเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและแข่งขันได้นั้นจำเป็นต้องมีการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษา ตามที่ Huang (2020) ระบุว่า การพัฒนาระบบการศึกษาที่สามารถเข้าถึงได้สำหรับทุกคนจะ

เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) และเศรษฐกิจสีเขียว ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในอนาคต ซึ่งตรงกับแนวคิดของการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Education for Sustainable Development: ESD) ที่องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติหรือยูเนสโก (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization: UNESCO) ให้การผลักดัน และสอดคล้องกับแนวคิดของ Waldron et al. (2021) ระบุว่า เป็นแนวทางสำคัญในการเตรียมพลเมืองเพราะตลาดแรงงานในยุคใหม่จะต้องส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะให้ผู้เรียนมีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม นโยบายนี้ไม่เพียงช่วยลดความเหลื่อมล้ำในระบบการศึกษา แต่ยังเป็นกลไกสำคัญในการสร้างกำลังคนที่มีคุณภาพเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจในระยะยาว (UNESCO Institute for Lifelong Learning, 2022) เนื่องจากเด็กในครอบครัวที่มีรายได้น้อยและในพื้นที่ห่างไกลมักประสบปัญหาในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ ส่งผลให้เกิดความไม่เท่าเทียมในการพัฒนา โดยนักวิชาการ เช่น Sen (2000) ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการให้โอกาสที่เท่าเทียมในการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการลดความยากจนและเพิ่มความสามารถในการพัฒนาที่ยั่งยืน การศึกษาไม่เพียงแต่ช่วยพัฒนาทักษะ แต่ยังช่วยให้ผู้เรียนมีชีวิตที่ดีขึ้นในสังคม การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนมุ่งสร้างพลเมืองที่มีความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่นักวิชาการ เช่น Tilbury (2011) ได้ระบุว่า การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (ESD) ต้องเน้นการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมได้ การพัฒนานโยบายด้านการศึกษาที่มีคุณภาพและเข้าถึงได้สำหรับทุกคน จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสร้างกรอบการทำงานที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (UNESCO Institute for Lifelong Learning, 2022) นักวิจัยอย่าง Huang (2020) เน้นย้ำว่าการลงทุนในด้านการศึกษาไม่เพียงแต่ช่วยให้บรรลุเป้าหมาย SDG 4 แต่ยังเป็นการลงทุนในอนาคตของชาติ ที่จะสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมที่ยั่งยืนได้ในระยะยาว (Chisholm & Leyendecker, 2019) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษาที่แข็งแกร่งจะช่วยให้ทุกคนสามารถเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ

การขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG) เป็นกระบวนการดำเนินงานเชิงนโยบายและการปฏิบัติที่มุ่งสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 เป้าหมาย ได้แก่ การขจัดความยากจน (No Poverty) การขจัดความหิวโหย (Zero Hunger) สุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี (Good Health and Well-being) การศึกษาที่มีคุณภาพ (Quality Education) ความเท่าเทียมทางเพศ (Gender Equality) การจัดการน้ำและสุขาภิบาลอย่างยั่งยืน (Clean Water and Sanitation) พลังงานที่สะอาดและเข้าถึงได้ (Affordable and Clean Energy) การเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและงานที่มีคุณภาพ (Decent Work and Economic Growth) อุตสาหกรรม นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐาน (Industry, Innovation and Infrastructure) การลดความไม่เท่าเทียมกัน (Reduced Inequality) เมืองและชุมชนที่ยั่งยืน (Sustainable Cities and Communities) การบริโภคและการผลิตอย่างยั่งยืน (Responsible Consumption and Production) การดำเนินการด้านสภาพภูมิอากาศ (Climate Action) การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเล (Life Below Water) การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางบก (Life on Land) สันติภาพ ความยุติธรรม และสถาบันที่เข้มแข็ง (Peace, Justice and Strong Institutions) หุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Partnerships for the Goals) เมืองและชุมชนที่ยั่งยืน (Sustainable Cities and Communities) การบริโภคและการผลิตอย่างยั่งยืน (Responsible

Consumption and Production) การดำเนินการด้านสภาพภูมิอากาศ (Climate Action) การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเล (Life Below Water) การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จาก ทรัพยากรทางบก (Life on Land) สันติภาพ ความยุติธรรม และสถาบันที่เข้มแข็ง (Peace, Justice and Strong Institutions) และหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Partnerships for the Goals) สู่การปฏิบัติ ภายใต้ต้นนโยบายสาธารณะด้านการศึกษานั้น มุ่งเน้นที่เป้าหมายที่ 4 (SDG 4: การศึกษาที่มีคุณภาพ เพราะ เป็นการสร้างหลักประกันว่าทุกคนจะได้รับการศึกษาที่เท่าเทียม ครอบคลุม และมีคุณภาพ พร้อมส่งเสริม การเรียนรู้ตลอดชีวิต (UNESCO, 2023) การบรรลุเป้าหมายนี้มีความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของ ผู้เรียนในการเป็นพลเมืองที่มีทักษะ สามารถเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่รวดเร็ว ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นโยบายสาธารณะที่มุ่งเน้นการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Education for Sustainable Development: ESD) ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการปลูกฝังความรู้ ความ เข้าใจ และทักษะที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืนในมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยส่งเสริมให้ ผู้เรียนสามารถตัดสินใจและดำเนินชีวิตอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมและธรรมชาติ ทั้งในปัจจุบันและ อนาคตจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ที่ไม่เพียงพัฒนาทักษะการทำงานเท่านั้น แต่ยังเสริมสร้างความคิด วิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการตัดสินใจที่มีความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในการเผชิญกับความ ท้าทายในศตวรรษที่ 21 (Waldron et al., 2021; Tilbury, 2011) และเพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาที่ เท่าเทียมกัน และลดความเหลื่อมล้ำในระยะยาวเพื่อเป็นการสร้างความมั่นคงให้กับอนาคตของประเทศใน การแข่งขันระดับโลกได้ ดังนั้นการดำเนินงานเพื่อบรรลุการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG) ต้องการความร่วมมือระหว่างประเทศในทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติเกิดการวางแผนและดำเนินการ ตามนโยบายที่มีประสิทธิภาพเพื่อช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบการศึกษาและทำให้การพัฒนา ที่ยั่งยืนเป็นไปได้อย่างแท้จริง (Huang, 2020; Sen, 2000; Wals, 2018)

นอกจากนั้น บทความนี้ได้นำเสนอถึงแนวคิดนโยบายสาธารณะด้านการศึกษา การขับเคลื่อน เป้าหมาย SDG ด้านการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน การขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนตาม เป้าหมาย SDG ด้วยการบูรณาการนโยบายสาธารณะด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติ เพื่อชี้ให้เห็นถึง ความสำคัญของการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Education for Sustainable Development: ESD) ซึ่งเป็นกลยุทธ์สำคัญที่สนับสนุนการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) โดยเฉพาะเป้าหมายที่ 4 การศึกษาที่มีคุณภาพ (Quality Education) ที่มุ่งเน้นการสร้าง หลักประกันว่าทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง เท่าเทียม และสนับสนุนการเรียนรู้ตลอด ชีวิต เพราะการศึกษากลไกสำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำ เสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียน และสนับสนุน การเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมที่ยั่งยืน รวมทั้งการจัดทำนโยบายสาธารณะด้านการศึกษา มีบทบาท สำคัญในการพัฒนาระบบการศึกษาที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการทางการศึกษาทุกช่วงวัย ช่วยลด ช่องว่างทางการศึกษา และเตรียมกำลังคนที่มีทักษะและจิตสำนึกเพื่อเผชิญกับความท้าทายที่ซับซ้อนใน อนาคต สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมโยงและบูรณาการหลักการแนวคิดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนสู่ การปฏิบัติ เพื่อช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบการศึกษาและพัฒนาความพร้อมของทรัพยากร มนุษย์ให้สามารถรับมือกับความท้าทายในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม

แนวคิดนโยบายสาธารณะด้านการศึกษา

กรอบแนวทาง ทิศทาง และวิธีการที่รัฐบาลหรือหน่วยงานรัฐกำหนดขึ้น ถือเป็นนโยบายสาธารณะที่มุ่งตอบสนองความต้องการของสังคม โดยการจัดการปัญหาหรือพัฒนาสังคมในด้านต่าง ๆ เช่น การศึกษา เศรษฐกิจ สุขภาพ สิ่งแวดล้อม หรือสวัสดิการสังคม นโยบายสาธารณะมีเป้าหมายในการสร้างผลประโยชน์ส่วนรวมและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน การกำหนดนโยบายสาธารณะนั้นเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจทางการเมือง การวิเคราะห์ปัญหา และการพัฒนากลยุทธ์ในการจัดการกับปัญหาหรือความต้องการของสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ (Anderson, 2021) ในประเทศไทย นโยบายสาธารณะด้านศึกษามุ่งเน้นไปที่การสร้างความเท่าเทียมในการเข้าถึงการศึกษาและการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยนโยบายการศึกษาส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2560-2579 ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพมนุษย์และการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการพัฒนาหลักสูตรและการฝึกอบรมครูเพื่อเตรียมความพร้อมนักเรียนให้มีทักษะที่จำเป็น เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และความคิดสร้างสรรค์ ที่เป็นหัวใจสำคัญสำหรับการเผชิญหน้ากับความท้าทายในศตวรรษที่ 21 (ณรงค์ฤทธิ์ สัมพันธ์วงศ์, 2563)

นโยบายสาธารณะของภาครัฐที่เกี่ยวกับการศึกษาในประเทศไทยมีรากฐานจากการกำหนดในระดับรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาที่เท่าเทียมและยั่งยืน หนึ่งในกฎหมายที่สำคัญคือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งระบุให้การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน โดยประชาชนทุกคนมีสิทธิในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเสมอภาคและทั่วถึง กฎหมายฉบับนี้เน้นการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG) ในด้านการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565) นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 54 ยังได้กำหนดให้รัฐมีหน้าที่ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้การศึกษาภาคบังคับ 9 ปี เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงการศึกษาที่เป็นสิทธิของทุกคน รัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังเน้นถึงการกระจายโอกาสทางการศึกษา โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกลและชนบท เพื่อส่งเสริมความเสมอภาคในการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2560) ในด้านการใช้เทคโนโลยีในการศึกษา แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2560 - 2579 ของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ได้มีการวางแนวทางการพัฒนาระบบการเรียนการสอนออนไลน์และการใช้สื่อการเรียนรู้ดิจิทัล เพื่อลดช่องว่างทางการศึกษา โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทและห่างไกล แนวทางนี้สอดคล้องกับการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้และการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมทางการศึกษา (สุภาวดี ศิริโยธา, 2564)

การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและเศรษฐกิจที่รวดเร็ว การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวและพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง นโยบายดังกล่าวได้รับการสนับสนุนจากราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาระบบการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและการเปลี่ยนแปลงในระดับโลก การปรับปรุงเหล่านี้ยังช่วยส่งเสริมการเข้าถึง

การศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับประชาชนทุกกลุ่ม และส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืนในด้านการศึกษาในประเทศไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565) การเชื่อมโยงนโยบายด้านการศึกษาเข้ากับกฎหมายและแผนงานที่สำคัญเหล่านี้ไม่เพียงช่วยส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน แต่ยังเป็นการวางรากฐานในการสร้างระบบการศึกษาที่เสมอภาคและครอบคลุมทุกคนในสังคม ให้สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ขณะเดียวกันบริบทของต่างประเทศก็ให้ความสำคัญกับนโยบายสาธารณะด้านการศึกษาเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG) เช่นกัน โดยกำหนดการสร้างระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและยั่งยืนเป็นรากฐานสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนทั่วโลก ผ่านกระบวนการพัฒนาหลักสูตรต่าง ๆ ที่เน้นการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาสามารถสร้างพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (McCowan, 2022) นอกจากนี้ Sachs (2020) ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการบูรณาการเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG) เข้ากับนโยบายสาธารณะด้านการศึกษา โดยเน้นว่าการศึกษาไม่ใช่เพียงเครื่องมือสำหรับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ แต่ยังเป็นกลไกสำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและส่งเสริมความยั่งยืนในทุกมิติของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Sterling (2020) ได้สนับสนุนแนวคิดของการศึกษาเพื่อความยั่งยืน (Education for Sustainability: EfS) เป็นการสร้างพลเมืองที่มีความสามารถในการตัดสินใจอย่างมีความรับผิดชอบ การพัฒนาแนวคิดนี้เน้นการบูรณาการการเรียนรู้ข้ามวิชาและการสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ในด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม เพื่อเตรียมบุคลากรให้พร้อมเผชิญกับความท้าทายในอนาคต

เมื่อพิจารณานโยบายสาธารณะด้านการศึกษาของประเทศไทยภายใต้การประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ภายใต้วิสัยทัศน์ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21” ซึ่งถือเป็นกรอบแนวคิดสำคัญที่มุ่งเน้นการพัฒนาและปรับเปลี่ยนระบบการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2580) โดยเน้นการพัฒนาศักยภาพของคนทุกช่วงวัยให้มีความรู้ ทักษะ และคุณธรรมที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตอย่างยั่งยืนในศตวรรษที่ 21 ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (The National Economic and Social Development Board, 2017) และการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียมและสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอด ชีวิตการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพในทุกระดับ ตั้งแต่ปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา ระดับเทคนิค อาชีวศึกษา อุดมศึกษาและมหาวิทยาลัยเยาวชนทุกคนและผู้ใหญ่ต้องสามารถอ่านออกและคำนวณได้เน้นการ ขจัดความ เหลื่อมล้ำในการศึกษา การเข้าถึงกลุ่มคน ทุกกลุ่มรวมทั้งกลุ่มเปราะบางให้ทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและเท่าเทียม (สอวช, 2564) รวมทั้งจากการศึกษาผลเปรียบเทียบการส่งเสริมเรื่องการศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตามเป้าหมายเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้านการศึกษาของประเทศไทย กับประเทศญี่ปุ่น และประเทศแคนาดา พบว่า ประเทศญี่ปุ่นซึ่งมีลักษณะการเมืองการปกครองใกล้เคียงกับประเทศไทย มีนโยบายส่งเสริมความเป็นพลโลกในหลักสูตรมัธยมปลายตั้งแต่ปีพ.ศ. 2552 โดยใช้โครงการ Super Global High School (SGH) เพื่อบูรณาการการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และสร้างเครือข่ายความร่วมมือผ่านโครงการ Associated Schools Project Network (ASPnet) ในปีพ.ศ. 2559 และการพัฒนาเป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Education for Sustainable Development: ESD) ซึ่งเป็นการออกแบบหลักสูตรการศึกษาใน

ทุกระดับชั้นให้มีเนื้อหาที่เน้นการบูรณาการแนวคิด การเรียนรู้ และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติที่เอื้อต่อการดำเนินชีวิตอย่างยั่งยืนในด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมในทุกระดับชั้นตั้งแต่ปีพ.ศ. 2561 จนถึงปัจจุบัน ขณะที่ประเทศแคนาดา ซึ่งมีลักษณะการเมืองการปกครองแบบพหุวัฒนธรรม มีการจัดการศึกษาในรัฐต่าง ๆ โดยใช้ทั้งภาษาอังกฤษและภาษาฝรั่งเศส รวมถึงการศึกษาสำหรับชนพื้นเมือง พบว่า มุ่งเน้นการให้การศึกษามีคุณภาพและเท่าเทียมกันแก่ทุกคน รวมถึงการบูรณาการแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (ESD) ในระบบการศึกษา เพื่อช่วยให้ประชาชนมีความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่เหมาะสมต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในอนาคต (UNESCO, 2022) โดยจัดตั้งหน่วยงาน Council of Ministers of Education, Canada (CMEC) และหน่วยงาน ESD Working Group ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2551 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีหน่วยงานที่ดูแลด้านการศึกษาในระดับรัฐของประเทศแคนาดา มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนานโยบายการศึกษาและกำหนดทิศทางของระบบการศึกษาในแต่ละรัฐ มีเป้าหมายประสงค์เพื่อเชื่อมโยงการทำงานด้านการศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของแต่ละรัฐ พัฒนาการอบการดำเนินงานและสนับสนุนด้านการศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (CMEC, 2010)

จากประเด็นที่กล่าวข้างต้น ผู้เขียนพบว่านโยบายสาธารณะด้านการศึกษาของประเทศต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นประเทศไทย ญี่ปุ่น หรือแคนาดา ล้วนมุ่งเน้นไปที่เป้าหมายร่วมกันในการสร้างหลักประกันว่าทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม รวมถึงส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างที่สำคัญคือกระบวนการและกลไกที่ใช้ในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDG) ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ เอกชน ชุมชน และองค์กร เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่านโยบายและหลักสูตรที่กำหนดไว้จะมีการบูรณาการ "การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (ESD)" อยู่ในระดับนโยบายการศึกษา แต่ในทางปฏิบัติกลับยังขาดความชัดเจนและการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายอย่างทั่วถึงได้ ดังนั้น หัวข้อนโยบายสาธารณะด้านการศึกษาจึงไม่เพียงแต่เน้นการกำหนดกรอบนโยบาย แต่ยังรวมถึงการขับเคลื่อนให้แนวคิดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนถูกแปลงเป็นแนวปฏิบัติในสถานศึกษาและชุมชนอย่างชัดเจน การขับเคลื่อนเป้าหมาย SDG ผ่านนโยบายสาธารณะด้านการศึกษาจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง เพราะมันไม่เพียงแต่เน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ แต่ยังคงพัฒนากระบวนการที่เชื่อมโยงทุกภาคส่วนเข้าด้วยกันเพื่อบรรลุเป้าหมายอย่างยั่งยืน การบูรณาการนโยบายสาธารณะด้านการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการเชื่อมโยงการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนกับ SDG ซึ่งจะช่วยปิดช่องว่างทางสังคม สร้างความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ และส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ จากแนวคิดนี้ชี้ให้เห็นว่าการขับเคลื่อนเป้าหมาย SDG ด้วยการบูรณาการนโยบายสาธารณะด้านการศึกษาจะช่วยสร้างสรรค์ระบบการศึกษาที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อให้ทุกภาคส่วนสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักการและแนวคิดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นแนวคิดที่ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางในระดับโลก โดยเฉพาะในบริบทของการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม นักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งสะท้อนถึงความสำคัญของการบูรณาการและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) หมายถึง กระบวนการที่มุ่งเสริมสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในระยะยาว โดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติหรือส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ เพื่อให้คนในปัจจุบันสามารถตอบสนองความต้องการของตนเองโดยไม่สูญเสียความสามารถของคนรุ่นต่อไปในการตอบสนองความต้องการของตนเอง (Brundtland Report, 1987) แนวคิดนี้ได้รับการนำเสนอครั้งแรกผ่านการริเริ่มของคณะกรรมการโลกเพื่อการพัฒนาและสิ่งแวดล้อม (World Commission on Environment and Development) หรือที่เรียกว่า "คณะกรรมการบรุนด์แลนด์" ซึ่งได้ให้คำจำกัดความที่โดดเด่นว่า "การพัฒนาที่ยั่งยืน คือการพัฒนาในปัจจุบันที่ตอบสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่กระทบหรือลดความสามารถของคนรุ่นอนาคตในการตอบสนองความต้องการของตนเอง" และได้หลักการสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนประกอบด้วย 3 มิติหลัก (World Commission on Environment and Development, 1987) ได้แก่ การเติบโตทางเศรษฐกิจควรมีพื้นฐานจากทรัพยากรที่ยั่งยืน โดยไม่กระทบต่อระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาในด้านสังคมต้องเน้นความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ และส่งเสริมการเข้าถึงทรัพยากรและโอกาสอย่างเท่าเทียม และการพัฒนาไม่ควรทำลายทรัพยากรธรรมชาติ หรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบนิเวศ เช่น การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ หรือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ดังนั้นการพัฒนาที่ยั่งยืนจึงเน้นการบูรณาการระหว่างการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างสมดุลและความยั่งยืนในระยะยาว โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นให้กับทุกคน โดยไม่ทำลายศักยภาพของระบบนิเวศในอนาคต

จากข้างต้นนั้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Jeffrey Sachs (2019) นักเศรษฐศาสตร์ระดับโลกมีชื่อเสียงและผลงานด้านการศึกษาที่ยั่งยืน ได้กล่าวถึง การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) หมายถึง กระบวนการพัฒนาในทุกมิติ ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เน้นย้ำถึงความสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนในฐานะที่เป็นแนวทางการพัฒนาที่มีความสำคัญต่ออนาคตของโลกมุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการของคนในปัจจุบัน และอธิบายถึงการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG) จะต้องเป็นไปตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) คือ ชุดเป้าหมายที่องค์การสหประชาชาติ (UN) กำหนดขึ้นในปี 2015 ภายใต้กรอบ "วาระการพัฒนาที่ยั่งยืน 2030" โดยมีเป้าหมายร่วมกัน 17 ข้อ เพื่อแก้ไขปัญหาท้าทายระดับโลก เช่น ความยากจน ความไม่เท่าเทียมทางสังคม การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการใช้ทรัพยากรอย่างไม่ยั่งยืน นอกจากนี้ Raworth (2017) ได้เสนอแนวคิด "Doughnut Economics" ซึ่งเชื่อมโยงแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์เข้ากับการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยยืนยันว่าระบบเศรษฐกิจควรตั้งอยู่บนฐานของการตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ในขณะที่รักษาความสมดุลของสิ่งแวดล้อม หากต้องการให้เศรษฐกิจเกิดยั่งยืนจะต้องในขอบเขตที่เป็นไปได้และต้องไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Amartya Sen (2019) นักเศรษฐศาสตร์รางวัลโนเบล ได้เสนอทฤษฎีการพัฒนาที่มุ่งเน้นที่ "ความสามารถ"

(Capabilities) หมายถึง ศักยภาพของบุคคลในการทำสิ่งต่างๆ และการเข้าถึงโอกาสในการพัฒนาตนเอง Sen ได้เน้นว่า การพัฒนาที่ยั่งยืนไม่เพียงแต่หมายถึงการเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ยังหมายถึงการส่งเสริมความเท่าเทียมและการเข้าถึงทรัพยากรสำหรับทุกคน

จากที่กล่าวมาข้างต้น การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) เป็นแนวทางที่มุ่งเน้นการเติบโตในทุกมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในลักษณะที่สมดุลและยั่งยืน โดยมีเป้าหมายสำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำ เพิ่มความเท่าเทียม และรักษาสมดุลของระบบนิเวศ เพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติยังคงสามารถรองรับการพัฒนาของสังคมในระยะยาว ส่วนหลักการและแนวคิดขององค์การยูเนสโก (UNESCO, 2021) กล่าวถึงบริบทของการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Education for Sustainable Development: ESD) การพัฒนาที่ยั่งยืนไม่ได้เป็นเพียงเป้าหมายที่ต้องบรรลุ แต่ยังเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้คนต้องร่วมมือกันเพื่อเข้าใจและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนมุ่งเน้นการพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่จำเป็นต่อการสร้างสังคมที่ยั่งยืน โดยเน้นการเรียนรู้ในลักษณะที่ช่วยส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจอย่างมีความรับผิดชอบ และการทำงานร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการแก้ไขปัญหาและส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืนในทุกมิติ ดังนั้นการเชื่อมโยงการศึกษากับการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการศึกษาถือเป็นเครื่องมือที่ทรงพลังในการส่งเสริมความเข้าใจและการตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การปลูกฝังความรู้และทักษะด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนช่วยให้ผู้คนสามารถมีส่วนร่วมในการสร้างระบบที่สามารถพึ่งพาตนเองและสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้นในอนาคต โดยเฉพาะในศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนจึงกลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการเสริมสร้างความสามารถให้กับบุคคลและชุมชนในการรับมือกับความท้าทายใหม่ ๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความเหลื่อมล้ำทางสังคม และการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นบทความนี้สังเคราะห์หลักการและแนวคิดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของนักวิชาการต่าง ๆ ให้เห็นถึงการพัฒนาที่ยั่งยืนไม่สามารถประสบความสำเร็จได้หากไม่มีการบูรณาการสามด้านหลัก คือ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อย่างสมดุล (Jeffrey Sachs, 2019; Amartya Sen, 2019; Raworth, 2017) ซึ่งแต่ละด้านมีความเชื่อมโยงและพึ่งพากัน ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืนต้องคำนึงถึงการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ไม่ก่อให้เกิดการทำลายสิ่งแวดล้อมและส่งผลดีต่อสังคมในระยะยาว เน้นการลงทุนในทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งหมายถึงการพัฒนาทักษะและความรู้ของประชากรเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานในศตวรรษที่ 21 การส่งเสริมการศึกษาที่เข้าถึงได้และมีคุณภาพ รวมถึงการสร้างงานที่มั่นคงและมีรายได้ที่เพียงพอสำหรับการดำรงชีวิต จะช่วยให้การเติบโตทางเศรษฐกิจสามารถทำได้ในระยะยาว การบูรณาการเศรษฐกิจกับการศึกษาจึงเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างโครงสร้างเศรษฐกิจที่มีความยืดหยุ่นและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต เช่นเดียวกับการเติบโตทางเศรษฐกิจที่แท้จริงต้อง มีการลงทุนในทรัพยากรมนุษย์ เช่น การศึกษา การดูแลสุขภาพ และโครงสร้างพื้นฐานพื้นฐานของสังคม เศรษฐกิจที่ยั่งยืนต้องไม่มุ่งเน้นเพียงการเพิ่มผลผลิตหรือผลกำไรในระยะสั้น แต่ต้องสร้างโอกาสให้คนทุกกลุ่มสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาและได้รับประโยชน์จากการเติบโตนั้น ตัวอย่างการประยุกต์แนวคิดนี้ในภาคปฏิบัติ เช่น นโยบายการพัฒนาทักษะใหม่ ๆ (Reskilling) สำหรับแรงงานที่ถูกผลักดันให้ใช้เทคโนโลยีใหม่หรือเปลี่ยน

อาชีพ ซึ่งช่วยลดความเสี่ยงในการตกงานและเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงงานที่มีรายได้ดีขึ้น และนโยบายที่สนับสนุนธุรกิจที่สร้างสรรค์เทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

2. ด้านสังคม การพัฒนาสังคมที่ยั่งยืนต้องมุ่งเน้นการสร้างความเป็นธรรมและความเท่าเทียมในสังคม โดยให้ความสำคัญกับการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและการเข้าถึงทรัพยากรพื้นฐาน เช่น การศึกษา การดูแลสุขภาพ และการพัฒนาทักษะ การพัฒนาที่เน้นศักยภาพของบุคคลเป็นแกนกลาง ต้องให้ความสำคัญกับการเข้าถึงโอกาสและทรัพยากรพื้นฐานของคนในสังคมอย่างเท่าเทียม การสร้างสังคมที่มีความเท่าเทียมและเป็นธรรมเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งให้เห็นว่าการพัฒนาสังคมที่แท้จริงไม่ใช่แค่การกระจายรายได้หรือโอกาสในการทำงานเท่านั้น แต่ต้องมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของบุคคล เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานและมีโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างเท่าเทียมกัน ความเท่าเทียมทางสังคมนี้จะส่งเสริมสังคมที่มีความเสถียรและมีความยั่งยืน เช่น นโยบายสวัสดิการสังคมและการเข้าถึงบริการสุขภาพ การให้ทุนการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ซึ่งจะช่วยให้คนทุกช่วงวัยสามารถพัฒนาตนเองและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืน ดังนั้นการดำเนินนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับการกระจายทรัพยากรอย่างเป็นธรรม การส่งเสริมการศึกษาทั้งในเมืองและชนบท และการดูแลสุขภาพที่ทั่วถึงจะเป็นกลไกสำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำ เช่น นโยบายสวัสดิการสังคมและการเข้าถึงบริการสุขภาพ การให้ทุนการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ซึ่งจะช่วยให้คนทุกช่วงวัยสามารถพัฒนาตนเองและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืน

3. ด้านสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาที่ยั่งยืน เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติเป็นฐานในการสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน หากมีการใช้ทรัพยากรอย่างไม่ยั่งยืน จะนำไปสู่การสูญเสียทรัพยากรและความเสียหายต่อระบบนิเวศ หากไม่มีการจัดการที่เหมาะสม การเสื่อมสภาพของสิ่งแวดล้อมจะส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในทุกด้าน ตั้งแต่การขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ น้ำสะอาด และอากาศบริสุทธิ์ ไปจนถึงภัยพิบัติทางธรรมชาติที่รุนแรงขึ้น เช่น ภาวะโลกร้อนและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิด “Doughnut Economics” ซึ่งชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาที่ยั่งยืนต้องอยู่ในขอบเขตของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่สิ่งแวดล้อมสามารถฟื้นฟูได้โดยไม่เกินข้อจำกัดทางระบบนิเวศ และได้เน้นย้ำว่าการพัฒนาเศรษฐกิจต้องอยู่ในขอบเขตที่สิ่งแวดล้อมสามารถรองรับได้ (Ecological Ceiling) โดยไม่เกินข้อจำกัดของระบบธรรมชาติ ซึ่งเป็นการรักษาความสมดุลระหว่างการพัฒนาทางเศรษฐกิจและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสำหรับคนรุ่นต่อไปในหลายประเทศ การบูรณาการด้านสิ่งแวดล้อมได้ถูกนำมาใช้ในการออกแบบนโยบายสาธารณะและกฎหมาย ตัวอย่างเช่น European Green Deal ซึ่งเป็นนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจที่มุ่งลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การใช้พลังงานทดแทน และการรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้ยั่งยืน นโยบายนี้สะท้อนถึงความพยายามในการบูรณาการด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมอย่างชัดเจน อีกทั้งยังส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงในระบบการผลิตและการบริโภคเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น นโยบายการปลูกป่าเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว การส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสะอาด และการลดขยะพลาสติก ซึ่งไม่เพียงแต่ส่งเสริมการรักษาสิ่งแวดล้อม แต่ยังช่วยสร้างงานใหม่ ๆ ในภาคธุรกิจสีเขียวด้วย ดังนั้นการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมจึงต้องมาพร้อมกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม ทั้งรัฐบาล ภาคธุรกิจ และภาคประชาชน เพื่อให้แน่ใจว่าการใช้ทรัพยากรจะเป็นไปในทางที่มีประสิทธิภาพและสามารถฟื้นฟูได้อย่างยั่งยืน

จากที่กล่าวข้างต้น จึงสรุปได้ว่า การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นกระบวนการที่ต้องบูรณาการด้าน เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างสอดคล้องกัน เช่นเดียวกับหลักการและแนวคิดของการศึกษาเพื่อ เสริมสร้างความตระหนักรู้และความรับผิดชอบในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ลดความเหลื่อมล้ำ และ รักษาความสมดุลระหว่างการพัฒนาปัจจุบันกับอนาคต มุ่งเน้นการพัฒนาอย่างบูรณาการโดยการพัฒนา เศรษฐกิจควรสร้างความมั่นคงทางรายได้และการงาน แต่ต้องไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม การพัฒนาสังคมควรเน้นความเท่าเทียมและการเข้าถึงโอกาสที่ยุติธรรม เพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วม ในการพัฒนา ส่วนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนั้นเป็นการสร้างสมดุลที่จำเป็นเพื่อให้ทรัพยากรยังคง เพียงพอสำหรับคนรุ่นต่อไป การบูรณาการทั้งสามด้านนี้ควรถูกนำไปประยุกต์ใช้ในนโยบายและ แผนพัฒนาที่ชัดเจน เช่น การส่งเสริมเทคโนโลยีสะอาด การพัฒนาทักษะและการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อ ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และการลด ช่องว่างทางสังคมเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในระยะยาว

การขับเคลื่อนเป้าหมาย SDG ด้านการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

การขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป็น กรอบแนวทางที่ถูกกำหนดขึ้นโดยองค์การสหประชาชาติ (UN) ในปี พ.ศ. 2558 เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ มีความยั่งยืนในทุกมิติของสังคม ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เป้าหมาย SDGs ทั้ง 17 เป้าหมาย ได้แก่ การขจัดความยากจน (No Poverty) การขจัดความหิวโหย (Zero Hunger) สุขภาพและ ความเป็นอยู่ที่ดี (Good Health and Well-being) การศึกษาที่มีคุณภาพ (Quality Education) ความ เท่าเทียมทางเพศ (Gender Equality) การจัดการน้ำและสุขาภิบาลอย่างยั่งยืน (Clean Water and Sanitation) พลังงานที่สะอาดและเข้าถึงได้ (Affordable and Clean Energy) การเติบโตทางเศรษฐกิจ ที่ยั่งยืนและงานที่มีคุณภาพ (Decent Work and Economic Growth) อุตสาหกรรม นวัตกรรม และ โครงสร้างพื้นฐาน (Industry, Innovation and Infrastructure) การลดความไม่เท่าเทียมกัน (Reduced Inequality) เมืองและชุมชนที่ยั่งยืน (Sustainable Cities and Communities) การบริโภคและการผลิต อย่างยั่งยืน (Responsible Consumption and Production) การดำเนินการด้านสภาพภูมิอากาศ (Climate Action) การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเล (Life Below Water) การ อนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางบก (Life on Land) สันติภาพ ความยุติธรรม และสถาบัน ที่เข้มแข็ง (Peace, Justice and Strong Institutions) หุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Partnerships for the Goals) เมืองและชุมชนที่ยั่งยืน (Sustainable Cities and Communities) การบริโภคและการ ผลิตอย่างยั่งยืน (Responsible Consumption and Production) การดำเนินการด้านสภาพภูมิอากาศ (Climate Action) การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเล (Life Below Water) การ อนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางบก (Life on Land) สันติภาพ ความยุติธรรม และสถาบัน ที่เข้มแข็ง (Peace, Justice and Strong Institutions) หุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Partnerships for the Goals) (UNESCO, 2021) ดังนั้นเป้าหมาย SDG ทั้ง 17 เป้าหมาย หรือเป้าหมายการพัฒนาแห่ง สหัสวรรษ (Millennium Development Goals: MDGs) เกิดจากการรวมตัวกันในการประชุมสุดยอด แห่งสหัสวรรษขององค์การสหประชาชาติที่มหานครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมุ่งหวังให้ทุก

ประเทศร่วมมือกันขจัดความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมทางสังคม และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

การบรรลุเป้าหมายเหล่านี้จำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยสำคัญ เช่น การเข้าถึงทรัพยากร การสนับสนุนทางการเงิน เทคโนโลยี และความรู้ รวมถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นในบริบทระดับโลก (Sachs, 2019) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป้าหมายที่ 4 การศึกษาที่มีคุณภาพ (Quality Education) เป็นเป้าหมายที่สำคัญต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เพราะการศึกษาที่เข้าถึงได้และมีคุณภาพจะช่วยเสริมสร้างทักษะ ความรู้ และค่านิยมที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตที่ยั่งยืน การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Education for Sustainable Development: ESD) เป็นเครื่องมือสำคัญในการบรรลุเป้าหมาย SDG ที่ 4 ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อสร้างหลักประกัน 5 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อเด็กชายและเด็กหญิงทุกคนสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่มีคุณภาพ เท่าเทียม และไม่มีค่าใช้จ่าย นำไปสู่ผลลัพธ์ทางการเรียนที่มีประสิทธิผล ภายในปี พ.ศ. 2573 2) เด็กชายและเด็กหญิงทุกคนเข้าถึงการพัฒนา การดูแล และการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา สำหรับเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพ เพื่อให้เด็กเหล่านั้นมีความพร้อมสำหรับการศึกษาระดับประถมศึกษา ภายในปี พ.ศ. 2573 3) เพื่อชายและหญิงทุกคนเข้าถึงการศึกษา อาชีวศึกษา อุดมศึกษา รวมถึงมหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพ ในราคาที่สามารถจ่ายได้ ภายในปี พ.ศ. 2573 4) เพื่อสร้างหลักประกันว่าเยาวชนทุกคนและผู้ใหญ่ทั้งชายและหญิงในสัดส่วนสูง สามารถอ่านออกเขียนได้และคำนวณได้ ภายใน ปี พ.ศ. 2573 และ 5) เพื่อผู้เรียนทุกคนได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมไปถึง การศึกษาสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนและการมีวิถีชีวิตที่ยั่งยืน สิทธิมนุษยชน ความเสมอภาคระหว่างเพศ การส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งความสงบสุขและการไม่ใช้ความรุนแรง การเป็นพลเมืองของโลก และความชื่นชมในความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการที่วัฒนธรรมมีส่วนช่วยให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายในปี พ.ศ. 2573 รวมทั้งเพื่อเพิ่มจำนวนเยาวชนและผู้ใหญ่ที่มีทักษะที่เกี่ยวข้องจำเป็น รวมถึงทักษะทางด้านเทคนิคและอาชีพสำหรับการจ้างงาน การมีงานที่มีคุณค่าและการเป็นผู้ประกอบการภายในปี พ.ศ. 2573 และเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำทางเพศด้านการศึกษา และสร้างหลักประกันว่ากลุ่มที่เปราะบางซึ่งรวมถึงผู้พิการ ชนพื้นเมือง และเด็ก เข้าถึงการศึกษและการฝึกอาชีพทุกระดับอย่างเท่าเทียม ภายในปี พ.ศ. 2573 (UNESCO, 2017)

บทความนี้ได้นำเสนอแนวทางการขับเคลื่อนเป้าหมาย (Sustainable Development Goals: SDGs) ด้านการศึกษาที่มีคุณภาพ ในประเด็นเป้าหมายต่าง ๆ เพื่อสร้างหลักประกันให้แก่ประชาชนทุกช่วงวัยตามเป้าหมายที่ 4 การศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมาย มีแนวทางการขับเคลื่อนเป้าหมายที่สำคัญ ดังนี้

เป้าหมายย่อย 4.1 การศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและมีคุณภาพสำหรับทุกคน เช่น การเพิ่มงบประมาณด้านการศึกษา การศึกษาทางไกลหรือการศึกษานอกโรงเรียน การสร้างห้องเรียนที่ทันสมัย ปรับปรุงระบบน้ำและสุขอนามัยในโรงเรียน เป็นต้น

เป้าหมายย่อย 4.2 การศึกษาระดับก่อนประถมที่มีคุณภาพ เช่น การพัฒนาระบบการศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพและมีมาตรฐาน การฝึกอบรมผู้ดูแลเด็กปฐมวัย และการส่งเสริมโครงการริเริ่มชุมชนครอบครัวในการดูแลพัฒนาทักษะเบื้องต้นให้กับเด็ก เป็นต้น

เป้าหมายย่อย 4.3 การศึกษาที่ทุกคนเข้าถึงได้และมีคุณภาพ เช่น การสนับสนุนทุนการศึกษา การสร้างศูนย์ฝึกอบรมที่สามารถเข้าถึงได้ในพื้นที่ห่างไกล และการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ เป็นต้น

เป้าหมายย่อย 4.4 การพัฒนาทักษะด้านเทคนิคและอาชีพ เช่น การจัดตั้งระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต การสนับสนุนการพัฒนาทักษะด้านเทคนิคและอาชีพ การเชื่อมโยงระหว่างภาคการศึกษาและภาคธุรกิจ และการจัดทำแผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นต้น

เป้าหมายย่อย 4.5 ความเท่าเทียมด้านการศึกษา เช่น การปรับปรุงระบบการเข้าถึงการศึกษา การสร้างความเข้าใจและการสนับสนุนที่เท่าเทียมกัน การจัดทำโครงการเสริมสร้างศักยภาพทางการศึกษา และการพัฒนานโยบายที่สนับสนุนความเสมอภาคทางเพศในระบบการศึกษา เป็นต้น

เป้าหมายย่อย 4.6 การอ่านออกเขียนได้และการคำนวณ เช่น การพัฒนาโครงการลดช่องว่างการรู้หนังสือ การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การสนับสนุนการฝึกอบรมครูและผู้ให้การศึกษา และการวางแผนและสนับสนุนโครงการที่ตอบสนองความต้องการเฉพาะของแต่ละกลุ่ม เป็นต้น

เป้าหมายย่อย 4.7 การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เช่น การบูรณาการหลักสูตรการศึกษาที่ยั่งยืน การปลูกฝังค่านิยมและความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน การจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมความหลากหลายและการพัฒนาที่ยั่งยืน การจัดทำโครงการที่มีส่วนร่วมของชุมชน เป็นต้น

เป้าหมายย่อย 4A การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์ที่อ่อนไหวต่อความต้องการทุกกลุ่ม เช่น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อผู้พิการ การจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์การศึกษา การสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและปราศจากความรุนแรง การสนับสนุนครูและผู้ให้การศึกษา เป็นต้น

เป้าหมายย่อย 4B การเพิ่มทุนการศึกษาในประเทศกำลังพัฒนา เช่น การจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติม การจัดตั้งกองทุนการศึกษาระหว่างประเทศ การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ การสนับสนุนทุนการศึกษาเฉพาะสำหรับประเทศพัฒนาน้อยที่สุดและรัฐกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็ก การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระดับภูมิภาคและนานาชาติ เป็นต้น

เป้าหมายย่อย 4C การฝึกอบรมครูในประเทศกำลังพัฒนา เช่น การจัดตั้งโครงการฝึกอบรมครูร่วมมือระหว่างประเทศ การสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษาและห้องเรียน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การสนับสนุนโครงการศึกษาต่อในระดับสูง

การดำเนินงานในแต่ละเป้าหมายย่อยนี้ต้องอาศัยการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน เพื่อให้มั่นใจว่าการพัฒนาการศึกษาในทุกระดับสามารถขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเท่าเทียมกันสำหรับทุกคน

ดังนั้นการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG) ทั้ง 17 เป้าหมาย เป็นหัวใจสำคัญของการสร้างอนาคตที่มั่นคงและยั่งยืนสำหรับทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป้าหมายที่ 4 ด้านการศึกษาที่มีคุณภาพจะต้องเร่งขับเคลื่อนเพื่อวางกรอบการทำงานให้ครอบคลุมหลายมิติ อาทิ การสร้างหลักประกันว่าการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานสำหรับทุกคน โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย การส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพเพื่อพัฒนาศักยภาพตั้งแต่วัยเยาว์ รวมถึงการเปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถเข้าถึงการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและอาชีวศึกษาในราคาที่เข้าถึงได้ การพัฒนาทักษะด้านเทคนิคและอาชีพ การสร้างแรงงานที่มีคุณภาพ ซึ่งเป็นกำลังขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม การปลูกฝังค่านิยม ความรู้ และทักษะที่จำเป็นต่อการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะสำหรับกลุ่มเปราะบาง เช่น ผู้พิการ เด็กชนพื้นเมือง และผู้ด้อยโอกาส ถือเป็นส่งเสริมความเท่าเทียมที่แท้จริงการ

อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง นอกจากนี้ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น โรงเรียนที่ทันสมัย สถานศึกษาที่เหมาะสมสำหรับผู้พิการ และการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัย และครอบคลุม ยิ่งเสริมสร้างความสำเร็จของเป้าหมายนี้

การขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนตามเป้าหมายการศึกษาที่มีคุณภาพ ด้วยการบูรณาการนโยบายสาธารณะด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติ

การพัฒนาที่ยั่งยืนได้กลายเป็นแนวทางสำคัญที่ส่งเสริมการเติบโตอย่างสมดุลในทุกมิติของสังคม การขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ซึ่งทั้ง 17 เป้าหมาย ครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนตามเป้าหมายการศึกษาที่มีคุณภาพ (SDG 4: Quality Education) กำหนดเป็นแกนกลางในการสร้างอนาคตที่ยั่งยืน เนื่องจากการศึกษาที่มีคุณภาพไม่เพียงเสริมสร้างความรู้และทักษะ แต่ยังเป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเท่าเทียม และเสริมสร้างศักยภาพของประชาชน (UNESCO, 2021) โดยการบูรณาการนโยบายสาธารณะด้านการศึกษาเพื่อสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนจึงต้องเริ่มต้นจากการออกแบบนโยบายที่ครอบคลุมตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียม และสร้างความเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงความสำคัญของการศึกษาในการเปลี่ยนแปลงสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน การศึกษาไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือที่ช่วยพัฒนาความรู้และทักษะของบุคคลเท่านั้น แต่ยังเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความเท่าเทียม ลดความเหลื่อมล้ำ และเสริมสร้างความสามารถในการพึ่งพาตนเอง (UNESCO, 2017; Sachs, 2019)

บทความนี้ได้นำเสนอแนวคิดใหม่เกี่ยวกับขั้นตอนการบูรณาการนโยบายสาธารณะด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติเพื่อการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนตามเป้าหมายการศึกษาที่มีคุณภาพ ในลักษณะการพัฒนาระบบการที่เชื่อมโยงระหว่างการวางแผนนโยบายสาธารณะด้านการศึกษากับการดำเนินงานในระดับปฏิบัติการ โดยเน้นการพิจารณาอย่างรอบด้านเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืนและสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals - SDGs) โดยเฉพาะเป้าหมาย SDG 4 การศึกษาที่มีคุณภาพ แนวคิดใหม่นี้มุ่งเน้นไปที่ประเด็นสำคัญ 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ระบุปัญหา โดยวิเคราะห์บริบททางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของประเทศอย่างรอบด้าน รวมทั้งการเข้าถึงการศึกษาของกลุ่มเปราะบาง การขาดแคลนทรัพยากรทางการศึกษา การขาดครูที่มีคุณภาพ และความไม่สอดคล้องของระบบการศึกษากับความต้องการของตลาดแรงงาน 2) กำหนดนโยบายสาธารณะด้านการศึกษา วิธีการกำหนดนโยบายสาธารณะด้านการศึกษาเพื่อสนับสนุนเป้าหมายการศึกษาที่มีคุณภาพ (SDG) ควรดำเนินการอย่างรอบคอบและเป็นระบบ เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของสังคมได้อย่างแท้จริง นำผลประโยชน์สถานการณ์ปัจจุบันมาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและระบุปัญหาของระบบการศึกษาในประเทศ เช่น อัตราการเข้าถึงการศึกษา คุณภาพการสอน ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และโครงสร้างพื้นฐาน การเข้าถึงการศึกษาของกลุ่มเปราะบาง และการขาดทรัพยากรในโรงเรียนชนบท เป็นต้น (OECD, 2019) 3) เชื่อมโยงเป้าหมาย SDG 4 การศึกษาที่มีคุณภาพ (Quality Education) โดยพิจารณาเป้าหมายย่อย (เช่น 4.1, 4.2, 4.5) เพื่อระบุปัญหาเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในบริบทของประเทศ 4) กำหนดตัวชี้วัดในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG Indicators) ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการ

ติดตามความก้าวหน้าของแต่ละเป้าหมาย SDG โดยแต่ละเป้าหมายมีเป้าหมายย่อยและตัวชี้วัดที่เฉพาะเจาะจง เพื่อวัดผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (UNESCO, 2020) 5) กำหนดแนวทางการดำเนินงานสู่การปฏิบัติ คือ การวางแผนและออกแบบกิจกรรมหรือโครงการจากการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ให้มีลักษณะที่ชัดเจนและสามารถ มีเป้าหมายและขั้นตอนการดำเนินงานที่สามารถปฏิบัติได้จริง และสามารถวัดผลลัพธ์ได้อย่างเป็นระบบ เช่น ระบุวัตถุประสงค์ของโครงการ คือ การลดความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา การเพิ่มทักษะแรงงาน หรือการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต จะต้องตั้งเป้าหมายที่สามารถวัดผลได้ (SMART Goals) เช่น "เพิ่มอัตราการเข้าเรียนในกลุ่มเด็กด้อยโอกาสจาก 75% เป็น 90% ภายใน 5 ปี" และมีขั้นตอนดำเนินงานที่ชัดเจน ระบุว่ากิจกรรมหรือโครงการต้องทำอะไร เมื่อใด และทำอย่างไร เช่น การจัดฝึกอบรม การสร้างหลักสูตรใหม่ การแจกทุนการศึกษา เป็นต้น และการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานรัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน โรงเรียน หรือชุมชน และ 6) กำหนดผู้รับผิดชอบทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ เป็นขั้นตอนสำคัญในการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายของนโยบายสาธารณะ ต้องระบุบทบาทและหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องในแต่ละระดับอย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดความร่วมมือและประสิทธิภาพ ระดับนโยบาย บทบาทหลักคือการกำหนดเป้าหมาย ทิศทาง และกรอบการดำเนินงาน โดยเริ่มจากการระบุหน่วยงานหลัก เช่น กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานสนับสนุน เช่น กระทรวงการคลังในด้านงบประมาณ พร้อมจัดตั้งกลไกติดตามและประเมินผล เช่น คณะกรรมการตรวจสอบโครงการใน ระดับปฏิบัติการ บทบาทสำคัญคือการดำเนินงานตามแผนงาน เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียน หรือศูนย์ฝึกอบรม โดยแต่งตั้งผู้รับผิดชอบหลักในแต่ละโครงการ รวมถึงสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย เช่น ชุมชนและภาคเอกชนทั้งสองระดับต้องมีการสื่อสารและประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้เข้าใจบทบาทและเป้าหมายร่วมกัน พร้อมกลไกติดตามและรายงานความคืบหน้า เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลกลับสู่การปรับปรุงนโยบายและแผนงานอย่างต่อเนื่อง จากรายละเอียดของขั้นตอนเหล่านี้แสดงในตารางที่ 1 ในลักษณะของกรอบการดำเนินงานที่แสดงถึงขั้นตอนการบูรณาการเชิงนโยบายสาธารณะด้านการศึกษาของประเทศไทยสู่การกำหนดกลไกการปฏิบัติทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ เพื่อนำไปปรับใช้ในบริบทของประเทศและชุมชนต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การสังเคราะห์แนวคิดการบูรณาการนโยบายสาธารณะด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติเพื่อการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนตามเป้าหมายการศึกษาที่มีคุณภาพ

นโยบายสาธารณะด้านการศึกษา	สาระสำคัญตามนโยบายสาธารณะด้านการศึกษา	เป้าหมาย SDG 4 (การศึกษาที่มีคุณภาพ)	ระบุปัญหา	ตัวชี้วัด	แนวทางการดำเนินงานสู่การปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบระดับนโยบาย/หน่วยงานสนับสนุนจากภาครัฐ
โครงการเรียนฟรี 12 ปี	สนับสนุนการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบไม่มีค่าใช้จ่ายทุกระดับ รวมถึงการศึกษาขั้นสูงในโรงเรียนรัฐบาล	4.1 ทุกคนมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ 4.2 การศึกษาระดับก่อนประถมที่มีคุณภาพ	1. ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในกลุ่มเด็กด้อยโอกาส 2. ขาดโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ห่างไกล, การขาดแคลนศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน คุณภาพการดูแลเด็กปฐมวัยยังไม่เพียงพอ	1. อัตราการเข้าเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถม มัธยมศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย) > 95% 2. อัตราความสำเร็จในการสอบมาตรฐาน (ONET) > 75%	1. จัดสรรงบประมาณเพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงการศึกษาโดยไม่มีค่าใช้จ่าย 2. การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ในชั้นเรียน และลดความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษาในพื้นที่ห่างไกล 3. การจัดทำแผนการบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบผสมผสาน (ออนไลน์+ออฟไลน์) เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในอนาคต	- กระทรวงศึกษาธิการ - สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)
แผนการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพครู	ปรับปรุงการพัฒนาครูให้มีคุณภาพ สร้างครูผู้สอนที่มีทักษะทันสมัย และสามารถสอนในศตวรรษที่ 21	4.1 ทุกคนมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ 4.3 ทุกคนเข้าสู่วัยศึกษา และการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มีคุณภาพ ในราคาที่สามารถจ่ายได้ 4C ยกระดับคุณภาพครู	1. ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในกลุ่มเด็กด้อยโอกาส 2. ขาดโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ห่างไกล 3. ความเหลื่อมล้ำทางเพศ ปัญหาการเข้าถึงของผู้พิการและชนกลุ่มน้อยขาดมาตรการสนับสนุนที่ครอบคลุม	1. จำนวนครูที่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง > 80% 2. ครูที่ได้รับการฝึกอบรมด้านการสอนในศตวรรษที่ 21 > 90% 3. 90% ของโรงเรียนมีโครงสร้างปลอดภัย และได้มาตรฐาน, 95% ของนักเรียนได้รับการศึกษาภายในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย และเอื้อต่อการเรียนรู้	1. จัดโครงการฝึกอบรมและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้มีอุปกรณ์ที่ทันสมัยสำหรับการสอนในพื้นที่ห่างไกล 2. การพัฒนาหลักสูตรอบรมเฉพาะด้านสำหรับครู เพื่อพัฒนาทักษะการสอนในศตวรรษที่ 21 3. การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการพัฒนาและมีความสุขของผู้เรียน สร้างโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับทุกคน 4. การจัดทำโครงการแลกเปลี่ยนครูระหว่างเขต/จังหวัด เพื่อถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์การสอนที่ดี	กระทรวงศึกษาธิการ

นโยบาย สาธารณะด้าน การศึกษา	สาระสำคัญของ นโยบาย สาธารณะ ด้านการศึกษา	เป้าหมาย SDG 4 (การศึกษาที่มี คุณภาพ)	ระบุปัญหา	ตัวชี้วัด	แนวทางการดำเนินงาน สู่การปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบระดับ นโยบาย/หน่วยงาน สนับสนุนจากภาครัฐ
นโยบาย การศึกษานอก ระบบ	ให้โอกาสเรียนรู้แก่ประชาชน ทุกกลุ่มที่ไม่มี โอกาสเข้าเรียน ในระบบปกติ โดยมุ่งเน้นการ ศึกษาเพื่อพัฒนา ทักษะอาชีพ และเพิ่ม ศักยภาพในการ ประกอบอาชีพ	4.4 การพัฒนา ทักษะด้านเทคนิค และอาชีพ 4.5 ลดความ เหลื่อมล้ำด้าน การศึกษานอก ระบบและตาม อัยาศัย	1. ความไม่ สอดคล้องของ ทักษะกับตลาด แรงงาน ขาดโอกาสการ เรียนรู้ ตลอด ชีวิตในบางกลุ่ม 2. ความเหลื่อม ล้ำทางเพศ ปัญหาการเข้า ถึงของผู้พิการ และชนกลุ่มน้อย ขาดมาตรการ สนับสนุนที่ ครอบคลุม	1.จำนวนผู้เรียนใน กศน. เพิ่มขึ้น 10% ทุกปี 2.อัตราความสำเร็จ ในทักษะอาชีพ > 80%	1. พัฒนาหลักสูตร การศึกษานอกระบบเพื่อ ตอบสนองทักษะอาชีพที่ ตลาดแรงงานต้องการ 2. การสนับสนุนโครง การการศึกษาทางเลือก สำหรับผู้ที่ออกจากระบบ การศึกษา เช่น กศน. ออนไลน์และโครงการ เรียนรู้ตามชุมชน 3. การจัดทำแพลตฟอร์ม ออนไลน์เพื่อสนับสนุน ผู้เรียนในพื้นที่ห่างไกล และกลุ่มเปราะบาง	1. กระทรวงศึกษาธิการ 2. สำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตาม อัธยาศัย (กศน.) 3. กระทรวงแรงงาน
โครงการส่งเสริม การเรียนรู้ใน ชุมชน	พัฒนากลุ่มประ บาง เช่น ชนเผ่า พื้นเมือง ผู้พิการ ผู้สูงอายุ โดย สนับสนุนการ ศึกษาในชุมชน เพื่อพัฒนาความรู้ และทักษะที่ เหมาะสม	4.5 ลดความเหลื่อม ล้ำด้านการศึกษ นอกระบบและตาม อัยาศัย	ความเหลื่อมล้ำ ทางเพศ ปัญหาการเข้า ถึงของผู้พิการ และชนกลุ่มน้อย ขาดมาตรการ สนับสนุนที่ ครอบคลุม	1.จำนวนผู้เข้าถึง การศึกษาในกลุ่มชน เผ่าพื้นเมือง ผู้พิการ > 90% 2. อัตราความสำเร็จใน การเรียนรู้ของกลุ่ม เปราะบาง > 80%	1. สนับสนุนศูนย์เรียนรู้ ท้องถิ่นและโครงการพัฒนา ทักษะเบื้องต้นสำหรับผู้พิการ และชนเผ่าพื้นเมือง 2. การเพิ่มโอกาสการเข้าถึง การศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็ก พิการและเด็กในชนบท ผ่านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใน ชุมชน 3. การจัดทำโครงการให้ ความรู้ผู้ปกครองเกี่ยวกับ การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ในกลุ่มเปราะบาง	1. กระทรวงศึกษาธิการ 2. กระทรวงพัฒนาสังคมฯ
นโยบายการ ส่งเสริม มหาวิทยาลัย ในกำกับของรัฐ	1. ยกกระดับ การศึกษาที่มี คุณภาพใน สถาบันอุดม ศึกษา เพิ่มการ ผลิตบุคลากรที่มี ความสามารถใน สาขาเทคโนโลยี นวัตกรรม และ ความรู้ที่ สอดคล้องกับ	4.3 การศึกษาที่ ทุกคนเข้าถึงได้ และมีคุณภาพ, 4C ยกระดับคุณภาพ ครู	1.ความเหลื่อม ล้ำในการเข้าถึง การศึกษ ระดับสูงในพื้นที่ ห่างไกล 2. ขาดทุน สนับสนุน สำหรับผู้ด้อย โอกาส, ขาด ทรัพยากรและ โครงสร้าง พื้นฐานสำหรับ	1. อัตราการจบ การศึกษาระดับ อุดมศึกษา > 70% - 2. จำนวนบทความ วิจัยที่ตอบสนองความ ต้องการของตลาด แรงงานเพิ่มขึ้น 15% 3. จำนวนผู้เรียนใน กลุ่มสาขาที่สำคัญเช่น เทคโนโลยีเพิ่มขึ้น 20%	1. พัฒนาหลักสูตรที่ ตอบสนองตลาดแรงงาน และการวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับเทคโนโลยีและนวัตกรรม 2. การพัฒนาระบบการให้ คำปรึกษาและแนะแนว อาชีพสำหรับนักศึกษา ระดับอุดมศึกษาเพื่อช่วย เชื่อมโยงการศึกษาและการ จ้างงาน 3. การเพิ่มทุนการศึกษาและ การสนับสนุนการศึกษา	1. กระทรวงการอุดม ศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม 2. สำนักงานปลัด กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและ นวัตกรรม

นโยบาย สาธารณะด้าน การศึกษา	สาระสำคัญของ นโยบาย สาธารณะ ด้านการศึกษา	เป้าหมาย SDG 4 (การศึกษาที่มี คุณภาพ)	ระบุปัญหา	ตัวชี้วัด	แนวทางการดำเนินงาน สู่การปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบระดับ นโยบาย/หน่วยงาน สนับสนุนจากภาครัฐ
	ความต้องการของ ตลาดแรงงาน 2. ยุกระดับ การศึกษาที่มี คุณภาพและวิจัย ใน สถาบัน อุดมศึกษา		ครูขาดโครงการ ฝึกอบรมที่มี คุณภาพในพื้นที่ ห่างไกล		ทางไกลสำหรับนักศึกษาทั่ว ประเทศ 4. การสร้างศูนย์วิจัยที่เน้น การพัฒนาและแก้ไขปัญหา ท้องถิ่น และสนับสนุนการ ทำงานร่วมกับชุมชน	
โครงการพัฒนา บัณฑิตพันธุ์ ใหม่	-มุ่งเน้นการ พัฒนาทักษะ ด้านความคิด สร้างสรรค์ การ แก้ปัญหา และ การทำงาน ร่วมกับชุมชนใน เชิงบูรณาการ ระหว่างสถาบัน และชุมชน	4.7 ส่งเสริมการ เรียนรู้ตลอดชีวิต และการศึกษาใน รูปแบบดิจิทัล	1.การขาดความ ตระหนักในเรื่อง การพัฒนาที่ยั่งยืน 2.ขาดโครงสร้าง พื้นฐานที่ สนับสนุนการเรียนการสอน	1. อัตราการจบ การศึกษาเพิ่มขึ้น 10% ใน 3 ปี 2.จำนวนผู้เรียนใน สาขาเป้าหมาย เช่น STEM เพิ่มขึ้น 20%	1. สนับสนุนโครงการ พัฒนาทักษะด้านการ เรียนรู้ที่เน้นการทำงาน ร่วมกับชุมชนและการ แก้ปัญหาในบริบทต่างๆ 2. การส่งเสริมโครงการ บัณฑิตศึกษาร่วมกับภาค ธุรกิจและองค์กรเพื่อการ พัฒนาองค์ความรู้และ นวัตกรรม	1. กระทรวงการ อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม 2. สำนักงานปลัด กระทรวงการอุดม ศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
นโยบายทวิภาคี เพื่อพัฒนา กำลังคน	สนับสนุนการ ร่วมมือระหว่าง ภาคการศึกษา และภาคเอกชน เพื่อยกระดับ ทักษะแรงงาน รองรับเศรษฐกิจ ยุคใหม่	4.4 การพัฒนา ทักษะด้านเทคนิค และอาชีพ 4.5 ลดความ เหลื่อมล้ำด้าน การศึกษานอก ระบบและตาม อัธยาศัย	1. ความไม่ สอดคล้องของ ทักษะกับ ตลาดแรงงาน ขาดโอกาสการ เรียนรู้ตลอด ชีวิตในบางกลุ่ม 2. ความเหลื่อม ล้ำทางเพศ ปัญหาการเข้าถึง ของผู้พิการและ ชนกลุ่มน้อย ขาดมาตรการ สนับสนุนที่ ครอบคลุม	1. อัตราการจ้างงาน ในภาคอุตสาหกรรม เป้าหมาย > 85% 2. จำนวนผู้เข้ารับ การฝึกอบรมทักษะ ใหม่เพิ่มขึ้น 30%	1 พัฒนาความร่วมมือ ระหว่างภาคการศึกษาและ ภาคเอกชนเพื่อเสริมสร้าง การฝึกอบรมอาชีพและ พัฒนาทักษะในพื้นที่ เศรษฐกิจ 2. การสนับสนุนโครงการ พัฒนาอุตสาหกรรมใหม่ เช่น การฝึกอบรมใน อุตสาหกรรมดิจิทัลและ เทคโนโลยีสารสนเทศ 3. การจัดทำโครงการฝึก อบรมทักษะด้านการเป็น ผู้ประกอบการ เพื่อเพิ่ม ศักยภาพของแรงงานใน อุตสาหกรรมใหม่	1. กระทรวงแรงงาน, 2. กระทรวงศึกษาธิการ 3. สำนักงานสภา พัฒนาการเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ
นโยบายการ พัฒนาระบบ มัธยมศึกษา	ส่งเสริมการ ศึกษา และ ฝึกอบรมทักษะ ใหม่ๆ เพื่อรองรับ การเปลี่ยนแปลง ทาง	4.4 การพัฒนา ทักษะด้านเทคนิค และอาชีพ 4.5 ลดความเหลื่อม ล้ำด้านการศึกษา นอกระบบและ ตามอัธยาศัย	1. ความไม่ สอดคล้องของ ทักษะกับ ตลาดแรงงาน ขาดโอกาสการ เรียนรู้ตลอด ชีวิตในบางกลุ่ม	1. อัตราการเพิ่มขึ้น ของผู้เรียนจากกลุ่ม เปราะบางเพิ่มขึ้น ร้อยละ 10 ต่อปี 2. ร้อยละ 90 ของ ชุมชนมีสถานศึกษา นอกระบบเพิ่มขึ้น	สนับสนุนโครงการพัฒนา ทักษะเฉพาะด้านเพื่อ รองรับความต้องการ แรงงานใหม่ในภาค อุตสาหกรรมเป้าหมาย	1. กระทรวงแรงงาน 2. กระทรวงศึกษาธิการ

นโยบาย สาธารณะด้าน การศึกษา	สาระสำคัญของ นโยบาย สาธารณะ ด้านการศึกษา	เป้าหมาย SDG 4 (การศึกษาที่มี คุณภาพ)	ระบุปัญหา	ตัวชี้วัด	แนวทางการดำเนินงาน สู่การปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบระดับ นโยบาย/หน่วยงาน สนับสนุนจากภาครัฐ
	เศรษฐกิจ และ สังคมในอนาคต		2. ความเหลื่อม ล้ำทางเพศ ปัญหาการเข้า ถึงของผู้พิการ และชนกลุ่มน้อย ขาดมาตรการ สนับสนุนที่ ครอบคลุม			
นโยบายส่งเสริม การเรียนรู้ ดิจิทัล	สนับสนุนการ พัฒนาทักษะ ดิจิทัล และ เทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการศึกษา เพื่อให้สอดคล้อง กับการ พัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมยุค ดิจิทัล	4.4 การพัฒนา ทักษะด้านเทคนิค และอาชีพ 4.7 ส่งเสริมการ เรียนรู้ตลอดชีวิต และการศึกษาใน รูปแบบดิจิทัล	1. ความไม่ สอดคล้องของ ทักษะกับ ตลาดแรงงาน ขาดโอกาสการ เรียนรู้ตลอด ชีวิตในบางกลุ่ม 2. ขาดความ ตระหนักในเรื่อง การพัฒนาที่ยั่งยืน 3. ขาดโครงสร้าง พื้นฐานที่ สนับสนุนการ เรียนการสอน	จำนวนประชากรที่ ได้รับการศึกษาใน รูปแบบดิจิทัล เพิ่มขึ้น 50%	1. พัฒนาหลักสูตรที่ เสริมสร้างทักษะดิจิทัล ให้กับประชาชนในทุกกลุ่ม รวมถึงเยาวชนและผู้ใหญ่ 2. การพัฒนาระบบการ เรียนรู้ดิจิทัลที่สามารถ เข้าถึงได้ในพื้นที่ห่างไกล และกลุ่มเปราะบาง 2. การจัดตั้งศูนย์การ เรียนรู้ดิจิทัลในท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนการศึกษา และการพัฒนาทักษะใน ระยะยาว	1.กระทรวงดิจิทัลเพื่อ เศรษฐกิจและสังคม 2.กระทรวงศึกษาธิการ
โครงการพัฒนา ทรัพยากร มนุษย์ด้าน ดิจิทัล	ยกระดับทักษะ การใช้งาน เทคโนโลยี ดิจิทัลในภาค การศึกษาเพื่อ เสริมสร้าง ศักยภาพในการ แข่งขันในยุค เศรษฐกิจ ฐานความรู้	4.4 การพัฒนา ทักษะด้านเทคนิค และอาชีพ 4.7 ส่งเสริมการ เรียนรู้ตลอดชีวิต และการศึกษาใน รูปแบบดิจิทัล	1. ความไม่ สอดคล้อง ของทักษะกับ ตลาดแรงงาน ขาดโอกาสการ เรียนรู้ตลอด ชีวิตในบางกลุ่ม 2. ขาดความ ตระหนักในเรื่อง การพัฒนาที่ยั่งยืน 3. ขาดโครงสร้าง พื้นฐานที่ สนับสนุนการ เรียนการสอน	1. อัตราความรู้อ ด้านดิจิทัลใน ประชากรเพิ่มขึ้น 60% 2. ผู้ที่ได้รับการ ฝึกอบรมด้านดิจิทัล ในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น 50%	สนับสนุนการพัฒนา ทักษะดิจิทัลในรูปแบบ การเรียนรู้ตลอดชีวิตผ่าน แพลตฟอร์มออนไลน์ ต่างๆ	1. กระทรวงดิจิทัล เพื่อเศรษฐกิจและ สังคม 2. กระทรวงศึกษาธิการ

นโยบาย สาธารณะด้าน การศึกษา	สาระสำคัญตาม นโยบาย สาธารณะ ด้านการศึกษา	เป้าหมาย SDG 4 (การศึกษาที่มี คุณภาพ)	ระบุปัญหา	ตัวชี้วัด	แนวทางการดำเนินงาน สู่การปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบระดับ นโยบาย/หน่วยงาน สนับสนุนจากภาครัฐ
การจัดสรร ทุนการศึกษา	สนับสนุน ทุนการศึกษา เฉพาะสำหรับ ประเทศพัฒนา น้อยที่สุดและรัฐ กำลังพัฒนาที่ เป็นเกาะขนาดเล็ก โดยเน้น การศึกษาด้าน เทคโนโลยี วิศวกรรม และ วิทยาศาสตร์	4B การเพิ่ม ทุนการศึกษา สำหรับประเทศ กำลังพัฒนา	งบประมาณ การศึกษาต่ำ ในประเทศ กำลังพัฒนา ขาดความ ร่วมมือระหว่าง ประเทศในการ สนับสนุนทุน ศึกษา	1. จำนวนทุน การศึกษาที่มอบให้ เพิ่มขึ้น 10% ทุกปี 2. อัตราผู้สำเร็จ การศึกษาจาก ทุนการศึกษา > 80%	1. การจัดตั้งกองทุน ทุนการศึกษาเฉพาะทางใน สาขาที่ขาดแคลนแรงงาน เช่น STEM และเทคโนโลยี 2. การสนับสนุนโครงการ ฝึกอบรมวิชาชีพและ ทุนการศึกษาผู้หญิง ในพื้นที่ขาดแคลน จัดตั้ง กองทุนการศึกษาระหว่าง ประเทศเพื่อสนับสนุน ทุนการศึกษาสำหรับ ประเทศกำลังพัฒนา	1. กระทรวงการ ต่างประเทศ 2. สำนักงาน ทุน การศึกษา (สกสค.),

จากตารางที่ 1 พบว่า การสังเคราะห์แนวคิดการบูรณาการนโยบายสาธารณะด้านการศึกษาเข้ากับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป็นแนวคิดสำคัญที่มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืน โดยเฉพาะในเป้าหมาย SDG 4 ซึ่งเน้นการศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับทุกคน แนวคิดใหม่นี้พยายามสร้างความเชื่อมโยงระหว่างการวางแผนเชิงนโยบายและการดำเนินงานเชิงปฏิบัติ ด้วยกระบวนการที่มีลักษณะครอบคลุมและบูรณาการการ ได้แก่ 1) ระบุปัญหาเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญ โดยต้องวิเคราะห์บริบททางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมอย่างรอบด้าน เช่น การขาดโครงสร้างพื้นฐาน การขาดแคลนทรัพยากรทางการศึกษา ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงของกลุ่มเปราะบาง และความไม่สอดคล้องระหว่างระบบการศึกษากับตลาดแรงงาน การพิจารณาปัญหาเหล่านี้ช่วยกำหนดทิศทางนโยบายที่ตอบโจทย์ความต้องการของสังคม 2) การกำหนดนโยบายสาธารณะด้านการศึกษา วิธีการกำหนดต้องใช้กระบวนการที่เป็นระบบ โดยมีเป้าหมายชัดเจน เช่น โครงการเรียนฟรี 12 ปี ที่เน้นการลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการศึกษา หรือแผนการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพครูที่มุ่งพัฒนาครูให้ทันสมัยและสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย 3) การเชื่อมโยงเป้าหมาย SDG 4 และตัวชี้วัดเป้าหมาย SDG 4 มีเป้าหมายย่อยที่ครอบคลุมหลายประเด็น เช่น 4.1 การศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ 4.2 การพัฒนาเด็กปฐมวัย และ 4.5 การลดความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา การบูรณาการนโยบายการศึกษากับ SDG 4 ต้องพิจารณาประเด็นเหล่านี้ในบริบทของประเทศ 4) กำหนดตัวชี้วัดที่เฉพาะเจาะจง เช่น อัตราการเข้าเรียนมากกว่า 95% ในโครงการเรียนฟรี 12 ปี หรือจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาทักษะอาชีพในนโยบายการศึกษานอกระบบมากกว่า 80% นอกจากนี้ การใช้ตัวชี้วัดที่เชื่อมโยงกับผลลัพธ์ในระยะยาว เช่น อัตราการจ้างงาน อัตราการเรียนรู้ตลอดชีวิต หรือความสำเร็จของนักเรียนในกลุ่มด้อยโอกาส เป็นกลไกสำคัญที่ช่วยติดตามความก้าวหน้าและปรับปรุงนโยบายให้ตอบสนองต่อเป้าหมาย SDG ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5) แนวทางการดำเนินงานและการวางแผนเป้าหมายที่วัดผลได้การนำนโยบายสู่การปฏิบัติต้องมีแผนงานและกิจกรรมที่ชัดเจน เช่น การจัดฝึกอบรมครู การสนับสนุนแพลตฟอร์มการเรียนรู้ดิจิทัล หรือการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ห่างไกล โดยต้องตั้งเป้าหมายที่สามารถวัดผลได้

(SMART Goals) เช่น การเพิ่มอัตราการเรียนรู้ดิจิทัลของประชากร 50% ใน 5 ปี การดำเนินงานที่มีเป้าหมายชัดเจนจะช่วยลดความคลาดเคลื่อนและเพิ่มโอกาสประสบความสำเร็จ เช่น ในโครงการพัฒนาบัณฑิตพันธุ์ใหม่ มีการเน้นสร้างทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์และแก้ปัญหา พร้อมทั้งสนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน เพื่อเพิ่มศักยภาพแรงงานในอนาคต และ 6) กำหนดบทบาทผู้รับผิดชอบและกลไกการติดตามผล บทบาทของผู้เกี่ยวข้องในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ เป็นขั้นตอนสำคัญที่ช่วยให้นโยบายสาธารณะด้านการศึกษาสามารถบรรลุผลได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยการระบุบทบาทของแต่ละฝ่ายจะช่วยสร้างความชัดเจนในการดำเนินงาน ลดความซ้ำซ้อน และเพิ่มความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) เป็นผู้กำหนดนโยบายสาธารณะเพื่อวางกรอบยุทธศาสตร์การศึกษาแห่งชาติให้สอดคล้องกับเป้าหมาย SDG 4 การศึกษาที่มีคุณภาพ โดยกำหนดนโยบายที่ตอบสนองต่อปัญหา เช่น การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา การพัฒนาคุณภาพครู และการสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตออกกฎหมายหรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง เช่น การจัดสรรงบประมาณสนับสนุน ส่วนในระดับปฏิบัติ เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีความสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนนโยบายให้ประสบความสำเร็จ การประสานงานระหว่างหน่วยงานรัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคเอกชน จะช่วยสร้างความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามการบูรณาการนโยบายสาธารณะด้านการศึกษา กับเป้าหมายคุณภาพ SDG 4 ไม่เพียงช่วยพัฒนาการศึกษาที่มีคุณภาพ แต่ยังเสริมสร้างความเท่าเทียม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม กระบวนการที่เชื่อมโยงระหว่างการวางแผนและการปฏิบัติจะเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยผลักดันให้เกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืนและตอบสนองต่อความท้าทายของสังคมในยุคปัจจุบันและอนาคต

บทสรุป

บทความนี้เป็นองค์ความรู้ใหม่และส่งผลที่เกิดต่อสังคม ชุมชน ท้องถิ่นได้ เนื่องจากมีการขยายเนื้อหาเชิงสังเคราะห์ให้ครอบคลุมถึงแนวคิดนโยบายสาธารณะด้านการศึกษา การขับเคลื่อนเป้าหมาย SDG ด้านการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDG) และการบูรณาการนโยบายสาธารณะด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Education for Sustainable Development: ESD) ซึ่งเป็นกลยุทธ์สำคัญในการขับเคลื่อนเป้าหมาย SDG โดยเฉพาะเป้าหมายที่ 4 ซึ่งมุ่งเน้นการสร้างหลักประกันว่าทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม การศึกษามีบทบาทสำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำ เสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียน และสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมที่ยั่งยืน การขับเคลื่อนเป้าหมาย SDG ด้านการศึกษาจึงต้องอาศัยการบูรณาการนโยบายสาธารณะด้านการศึกษา เพื่อแปลงแนวคิดเชิงนโยบายให้เป็นแนวปฏิบัติในสถานศึกษาและชุมชน โดยการกำหนดนโยบายสาธารณะที่ชัดเจนเกี่ยวกับการศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาปฐมวัย การศึกษาในระดับอุดมศึกษา และการพัฒนาทักษะด้านเทคนิคและอาชีพ ซึ่งล้วนมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่างเท่าเทียมและยั่งยืน นอกจากนี้ยังได้นำเสนอตัวอย่างการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะด้านการศึกษาจากประเทศต่าง ๆ เช่น ไทย ญี่ปุ่น และแคนาดา พบว่าแต่ละประเทศมีแนวทางที่แตกต่างกัน แต่จุดร่วมสำคัญคือการมุ่งเน้นไปที่เป้าหมายเดียวกันคือ การสร้างหลักประกันให้ทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและเท่าเทียม แต่

กระบวนการและกลไกที่นำมาใช้แตกต่างกัน โดยจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะ เป็นภาครัฐ เอกชน ชุมชน และองค์กร เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

ปัญหาหลักที่สำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายด้านการศึกษายังคงอยู่ที่การขาดความชัดเจนและ การประสานงานที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ผลลัพธ์ยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายอย่างทั่วถึง นอกจากนี้ยังมีความท้าทายเรื่องความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงทรัพยากรและโอกาสทางการศึกษา การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การขาดแคลนครู หรือแม้กระทั่งความไม่สอดคล้องระหว่างระบบการศึกษาและตลาดแรงงาน สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะด้านการศึกษา เพราะการบูรณาการ นโยบายสาธารณะด้านการศึกษาเข้ากับเป้าหมายการศึกษาที่มีคุณภาพ SDG 4 เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน จึงต้องมุ่งเน้น 6 ขั้นตอนหลัก คือ ระบุปัญหา การกำหนดนโยบายสาธารณะด้านการศึกษา การเชื่อมโยง เป้าหมาย SDG 4 กำหนดตัวชี้วัด แนวทางการดำเนินงานและการวางเป้าหมายที่วัดผลได้ การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ และกำหนดบทบาทผู้รับผิดชอบและกลไกการติดตามผลอย่างไรก็ตามการบูรณาการนโยบาย สาธารณะด้านการศึกษาเข้ากับเป้าหมายการศึกษาที่มีคุณภาพ SDG 4 ต้องมุ่งเน้นเป้าหมายที่ตอบสนอง ความต้องการของผู้เรียนทุกกลุ่ม เช่น เป้าหมาย 4.1 การศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและมีคุณภาพ เป้าหมาย 4.2 การศึกษาในระดับปฐมวัยที่มีคุณภาพ เป้าหมาย 4.5 การลดความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา และเป้าหมาย 4.7 การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและการเชื่อมโยงนโยบายสาธารณะกับตัวชี้วัดต่าง ๆ เช่น อัตราการเข้าเรียนมากกว่า 95% การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา หรือการพัฒนาทักษะด้าน อาชีพ จะช่วยติดตามความก้าวหน้าและปรับนโยบายให้สอดคล้องกับเป้าหมาย SDG ได้ และสร้างความ ร่วมมือระหว่างทุกภาคส่วน เพราะนโยบายสาธารณะด้านการศึกษาไม่สามารถดำเนินการได้โดยลำพัง ต้องมีความร่วมมือจากภาครัฐ เอกชน ชุมชน และองค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จอย่างมี ประสิทธิภาพและการพัฒนาที่ยั่งยืนผ่านการบูรณาการนโยบายสาธารณะด้านการศึกษาที่ช่วยลดความ เหลื่อมล้ำ เสริมสร้างความเท่าเทียม และยกระดับการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มี ศักยภาพในการรับมือกับความท้าทายในศตวรรษที่ 21 โดยการผสมองค์ประกอบของเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมเข้ากับการศึกษา เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปในลักษณะที่ยั่งยืนในระยะยาวอย่างต่อเนื่อง

องค์ความรู้ใหม่และผลที่เกิดต่อสังคม ชุมชน ท้องถิ่น การศึกษารั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบการ ส่งเสริมเพื่อก่อให้เกิดการศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตามเป้าหมายเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้านที่ 4 ของ UNESCO ซึ่งเป็นการสร้างหลักประกันว่าประชาชน ทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ครอบคลุมการ เข้าถึงการศึกษามีคุณภาพของผู้เรียนในทุก ระดับภายในปี พ.ศ. 2573 (ค.ศ. 2030) จากผลการศึกษาในครั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ของไทยตั้งแต่ระดับกระทรวงไปจนถึงระดับสถานศึกษา รวมไปถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำ ไปปรับใช้และพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ตามเป้าหมาย อย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *รายงานการศึกษาด้านการศึกษาของประเทศไทย: การศึกษาเพื่อความยั่งยืน*.
ณรงค์ฤทธิ์ สัมพันธ์วงศ์. (2563). *การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ในศตวรรษที่ 21: ความสำคัญและ การบูรณาการในหลักสูตรการศึกษา. วารสารการศึกษาและพัฒนา.*
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). *การพัฒนาการศึกษาของประเทศไทย*. สำนักพิมพ์การศึกษา.
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560.*

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2018). *แผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี* (พ.ศ. 2561 - 2580).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2022). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13* (พ.ศ. 2566 - 2570).
- สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.). (2564). *SDGs คืออะไรมารู้จัก 5 เป้าหมายแรกจากมิติสังคม*. เอกสารอิเล็กทรอนิกส์.
- สุภาวดี ศิริโยธา. (2564). การพัฒนาระบบการเรียนการสอนออนไลน์ในประเทศไทย: แนวทางและความท้าทาย. *วารสารการศึกษาและการพัฒนา*.
- Anderson, J. E. (2021). *Public Policymaking*. Cengage Learning.
- Bauman, Z. (2021). *Education in the Age of Uncertainty: A New Approach to Lifelong Learning*. Routledge.
- Council of Ministers of Education. (2010). Background – Developing a Pan-Canadian ESD Framework for Collaboration and Action. Ontario: CMEC.
- Chisholm, L., & Leyendecker, R. (2019). Education and sustainable development: Achieving the sustainable development goals through education. *International Journal of Educational Development*, 65, 135-145.
- Global Education Monitoring Report. (2021). Global education monitoring report 2021: 2022 edition. UNESCO.
- Huang, J. (2020). The impact of education on economic growth: An analysis of developing countries. *Journal of Economic Development*, 45(3), 1-25.
- International Panel on Climate Change (IPCC). (2021). Climate change 2021: The physical science basis.
- Mazzucato, M. (2018). *Mission economy: A moonshot guide to changing capitalism*. The Penguin Press.
- McCowan, T. (2022). *Education, Development, and the Sustainable Development Goals: A Global Perspective*. Routledge.
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2019). *Trends shaping education 2019*. OECD Publishing
- Ostrom, E. (2019). *Governing the commons: The evolution of institutions for collective action*. Cambridge University Press.
- Porter, M. E. (2019). *Creating shared value: Competitive advantage through social impact*. Harvard Business Review.
- Reimers, F. & Schleicher, A. (2020). *Education in a crisis: The impact of COVID-19 on education systems around the world*. OECD.
- Rockström, J., Steffen, W., Noone, K., Persson, Å., Chapin, F. S., Lambin, E. F., ... & Foley, J. A. (2009). A safe operating space for humanity. *Nature*, 461(7263), 472-475
- Raworth, K. (2017). *Doughnut economics: Seven ways to think like a 21st-century economist*. Chelsea Green Publishing.

- Sachs, J. D. (2019). *The age of sustainable development*. Columbia University Press.
- Sachs, J. D. (2020). *The Age of Sustainable Development*. Columbia University Press.
- Sen, Amartya (2000). *Development as freedom*. Anchor Books.
- Sterling, S. (2020). *Sustainability Education: Perspectives and Practice Across Higher Education*. Earthscan.
- The National Economic and Social Development Board. (2017). *The National Strategy (2017-2036)*. Bangkok: The Secretariat of the Prime Minister. (In Thai)
- Tilbury, D. (2011). Education for sustainable development: An overview. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 12(2), 140-153.
- UNESCO Institute for Lifelong Learning. (2022). *Lifelong learning and education for sustainable development*. UNESCO.
- UNESCO. (2020). *Education and COVID-19: The impact of the pandemic on education systems*. UNESCO.
- UNESCO. (2020). *Education for sustainable development: A global perspective*.
- UNESCO. (2021). *Education for sustainable development: Towards achieving the sustainable development goals*. UNESCO.
- UNESCO. (2021). *The state of the world's biodiversity for food and agriculture 2021*.
- UNESCO. (2022). *Global education monitoring report 2022: 2023 edition*. UNESCO.
- United Nations. (2015). *Transforming our world: The 2030 agenda for sustainable development*.
- United Nations. (2020). *The sustainable development goals report 2020*.
<https://unstats.un.org/SDG/report/2020/>
- Waldron, J., Stokes, R., & Davidson, J. (2021). Preparing students for the future: The importance of education for sustainable development. *Journal of Environmental Education*, 52(3), 215-229.
- Wals, A. E. J. (2018). Sustainability in higher education: From the imperative to the action. *Higher Education Policy*, 31(1), 97-110.
- World Health Organization (WHO). (2021). *World health statistics 2021: Monitoring health for the SDG*.
- World Resources Institute. (2020). *Sustainable energy for all: The role of energy access in achieving the SDG*.